

Č. 12.318.

Zaměstnanci veřejní. — Řízení správní: * Předpis § 144 odst. 7 plat. zákona č. 103/1926 Sb. neposkytuje zaměstnankyni nároku na »přiměřený příspěvek« pro její nezaopatřené vlastní dítě, ve výživě na ni zcela odkázané.

(Nález z 5. března 1936 č. 11.263/36.)

V ě c: Jaroslava K. v Praze (adv. Dr. Vladimír Salač z Prahy) proti rozh. min. škol. a nář. osvěty z 9. srpna 1933 o výchovném.

V ý r o k: Stížnost se zamítá pro bezdůvodnost.

D ů v o d y: St-lka, profesorka čs. státního dívčího reformního reálného gymnasia ve Slezské Ostravě, žádala podáním z 28. prosince 1932 min. škol. a nář. osvěty, aby jí přiznalo výchovné na dceru Miloslavu, odůvodňujíc žádost tím, že po svém zemřelém manželu JUDr. Miloslavu K., koncipistovi zem. úřadu v Praze, nemá žádné pense ani jmění, jest úplně bez prostředků a nemá též nikoho, kdo by ji podporoval. Rodiče její nemohou ji podporovati, ale jsou sami větším dílem odkázáni na podporu st-lčinu, ježto otec obuvník jest stížen oční chorobou, která mu nedovoluje pracovati. Služné její by jí na výživu a výchovu dcery a a udržování celé domácnosti nestačilo.

Nař. rozhodnutím žal. ministerstvo sdělilo, že st-lčině žádosti o příspěvek na výchovu na její dceru Miloslavu nelze vyhověti, jelikož po dohodě s min. financí nelze případ ten považovati ve smyslu ustanovení odst. 7 § 144 zákona č. 103/1926 Sb. za hodný zvláštního zřetele.

Rozhoduje o stížnosti vznesené do tohoto rozhodnutí, řídil se nss těmito úvahami:

Jak z obsahu nař. rozhodnutí zřejmo, posuzoval žal. úřad st-lčinu žádost o výchovné na dceru podle § 144 odst. 7 věty 2. plat. zákona č. 103/1926 Sb. Také stížnost z tohoto zákonného předpisu vychází a vytýkajíc nař. rozhodnutí nezákonnost a vadnost řízení, dovozuje, že výrazem »může« v citovaném předpisu nechtěl zákonodárce přenechati úplně libovůli ústředního úřadu, chce-li příspěvek na výchovu povolit, nýbrž chtěl prý se postarati o nárok takové zaměstnankyně, která stejně jako obvykle muž jest sama výhradně povinna pečovati o své dítě. Měl prý proto nař. výnos jasně vysloviti, proč nároku st-lčina neuznává. Jestliže tak nař. rozhodnutí nečiní v domnění, že rozhodnutí závisí na zcela volném jeho uvažování, dopouští se nezákonnosti jak co do práva materiálního, tak formálního. — I kdyby však nárok st-lčin nebyl po právu, přísluší prý st-lce aspoň nárok na to, aby byl případ její co nejdůkladněji vyšetřen, a nemůže proto žádost její býti zamítnuta na základě skutkové podstaty nevyšetřené a neexistující. Z nař. rozhodnutí, které není ani důvody opatřeno, nelze prý seznati, proč případ st-lčin nebyl uznán za hodný zvláštního zřetele a jakým šetřením žal. úřad k tomuto závěru dospěl přes to, že jediný živitel st-lčina děčka, jeho otec a st-lčin manžel, zemřel a výchovné bylo dosud st-lce jako vdově po státním zaměstnanci, která jest sama v aktivní službě, odpíráno.

Nss neshledal námitky tyto důvodnými.

Platový zákon č. 103/1926 Sb., jednáje v části V. nadepsané »Společná ustanovení« v § 144 o výchovném, stanovil v odst. 7 tohoto paragrafu: »Zaměstnankyním nárok na výchovné nepřísluší. Ústřední úřad může v dohodě s min. financí v případech hodných zvláštního zřetele povolití přiměřený příspěvek až do výše výchovného zaměstnankyni na její nezaopátrané vlastní děti, které jsou prokazatelně zcela na ni ve výživě odkázány, není-li osoby k výživě povinné a schopné.« Z jasného znění tohoto předpisu zřejmo, že ženám zaměstnaným ve státní službě, ať ve služebním poměru úřednickém, soudcovském, učitelském a profesorském, či zřízeneckém, zákon zásadně upírá nárok na výchovné vůbec (věta 1. odst. 7) a nepřipouští z této zásady žádné výjimky. Ale za určitých podmínek uvedených ve větě 2. téhož odstavce (— jde-li totiž o případ zvláštního zřetele hodný, jedná-li se o vlastní dítě zaměstnankyně, a to nezaopatřené a prokazatelně zcela na ni výživou odkázané —) ponechává ústřednímu úřadu v dohodě s min. financí možnost, aby takové zaměstnankyni povolil nikoli »výchovné«, nýbrž »přiměřený příspěvek«, jehož maximální výše nesmí překročiti výši výchovného, které by za stejných jinak okolností příslušelo státnímu zaměstnanci muži. Zákonodárce však nestanoví, které případy dlužno považovati za zvláštního zřetele hodné, ani nevymezuje blíže přiměřenost výše příspěvku, neukládá také ústřednímu úřadu povinnost, že by za podmínek svrchu zmíněných musel přiměřený příspěvek povolití, nýbrž ponechává rozhodnutí v těchto směrech volné úvaze úřadu. Úřad jest při této úvaze omezen jen tak dalece, že příspěvek povolití nesmí, shledá-li, že nejde o případ zvláštního zřetele hodný, nebo že není dána některá z ostatních podmínek, po případě všechny v § 144 odst. 7 větě 2. uvedené, resp. jsou-li podmínky ty splněny a chce-li příspěvek povolití, že musí si dříve opatřiti souhlas min. financí.

Z toho plyne, že zákon nechtěl přiznati státním zaměstnankyním a nepřiznal nejen právního nároku na výchovné, ale ani na příspěvek zmíněný ve druhé větě odst. 7 § 144 plat. zákona. Plat. zákon č. 103/1926 Sb. převzal tu prostě právní stav, jaký existoval již před jeho účinností podle § 6 zákona č. 394/1922 Sb., neboť i podle tohoto zákona byly státní zaměstnankyně z nároku na přídavek na děti vyloučeny. Tomu svědčí i důvodová zpráva č. tisku 100/1926 k vládnímu návrhu § 144 plat. zákona, v níž k odst. 7 uvedeno, že jím »má býti umožněno, aby ženám zaměstnankyním mohl býti poskytnut příspěvek v přiměřené výši...«.

Nedává-li však zákon na výchovné ani na přiměřený příspěvek nároku, nemohl se žal. úřad dotknouti žádného st-~~l~~čina subjektivního práva, když příspěvek takový odepřel.

Z citovaného zákonného ustanovení nelze vyvoditi ani procesního nároku, aby ústřední úřad konal o žádosti za příspěvek určitá šetření, resp. aby ve svém rozhodnutí, kterým takový příspěvek odpírá, uvedl důvody, kterými byl veden při své volné úvaze, speciálně proč nepovažuje konkrétní případ za zvláštního zřetele hodný. Neboť i kdyby skutečně byly splněny veškeré zákonné předpoklady, mohl by úřad příspěvek odepřítí, aniž by se strana mohla dovolávati pomoci u nss,

kdyžtě tento jest podle § 2 zákona č. 36/1876 ř. z. povolán chrániti toliko subjektivní práva. Nemohla proto býti st-lka ani nedostatkem odůvodnění nař. rozhodnutí v nějakém svém právu dotčena.

Č. 12.319.

Jazykové právo. — Samospráva obecní: Ustanovení § 8 odst. 1 jaz. zákona č. 122/1920 Sb. vylučuje možnost, aby obec na základě § 28 čes. obec. zřízení vyvíjela nějakou normotvornou činnost na poli jazykového práva.

(Nález ze 6. března 1936 č. 13.294/32.)

V ě c: Město Podmokly proti rozh. zem. úřadu v Praze z 27. února 1932 a z 11. března 1932 o jazykovém právu.

V ý r o k: S t í ž n o s t i s e z a m í t a j í p r o b e z d ů v o d n o s t.

D ů v o d y: Na stížnost Františka M. v Podmoklech, že mu obec Podmokly dodala účet za plyn za měsíc září 1930 v jazyku německém, ač žádal obec o českou korespondenci, a na stížnost Českého družstva stavebního v Podmoklech, že mu obec opětovně vydává účtenky v jazyku německém, okr. úřad v Děčíně výměrem z 2. listopadu 1930, pokud se týče výměrem z 2. ledna 1931, vyslovil na základě čl. 96 vlád. nař. č. 17/26 Sb., že plynárna, příp. elektrárna města Podmokel jako obecní ústav (podnik) je povinna vydati Františku M., příp. Českému stavebnímu družstvu podle čl. 72 (odst. 2) a čl. 89 účty, a to i příště v jazyku českém.

St-lčina odvolání proti těmto výměrům žal. úřad nař. rozhodnutími zamítl.

O stížnostech proti těmto rozhodnutím nss uvážil toto: — — —

Nss nemusí zkoumati, zda a pokud ustanovení § 28 čes. obec. zřízení, vymezující v podstatě místní a věcnou příslušnost obce v oboru její vlastní působnosti, odůvodňují st-lčino stanovisko o primerním sebeurčovacím právu jazykovém obcí. V § 129 úst. listiny se totiž stanoví: »Zásady jazykového práva v republice Československé určuje zvláštní zákon, tvořící součást této ústavní listiny«. Tímto zákonem je jazykový zákon z 29. února 1920 č. 122 Sb., který jednak v § 3 přímo sám normuje zásady o užívání jazyků u samosprávných úřadů, zastupitelských sborů a veškerých veřejných korporací, jednak v odst. 1 § 8 stanoví: »Zevrubnější provedení tohoto zákona stane se nařízením státní moci výkonné, jež upraví v duchu tohoto zákona také užívání jazyků pro úřady samosprávné, zastupitelské sbory a veřejné korporace (§ 3), jakož i pro ony úřady a veřejné orgány, jichž působnost vztahuje se na menší obvody, než jest soudní okres, nebo jež nemají svého vlastního obvodu.« Toto ustanovení, ukládající podle svého obsahu státní moci výkonné upravení užívání jazyků všech veřejných korporací a jich orgánů, vylučuje vůbec možnost, aby obce nyní na základě § 28 čes. obec. zřízení mohly vyvíjeti nějakou normotvornou činnost na poli práva jazykového usnášením se o tom, jakého jazyka mají užívat jako svého jazyka jed-